Број 4. У Новом Саду, у уторак 6 јануара 1904. Година XXXIX.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и дана за свецем.

Цена је за Аустро-Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот., на четврт године 7 круна. За Црну Гору, Србију, Немачку, Румунију и за све остале стране земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: на пола године 2 круне, на целу годину 4 круне.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131.

Избори на прагу.

Још се не осећа у природи мирис пролећа. Али се осећа мирис избора за угарски државни сабор, који ће бити на пролеће. Та зар има кога, ко већ сад не осећа мирис паприкаша и — барута?

Избори још нису званично расписани, али видимо огромне припреме за њих. И видимо у ком се правцу крећу те припреме. Многи велики жупани измењани су, те ће бити „чврстих руку“; неки богати Чивути и други именовани су у горњи дом. Биће дакле и новаца. И наш отац Георгије држи овога пута изнимно руку у своме џепу и чека. Зна шта је ред.

У последњој седници угарског сабора чули смо неколико мисли министра председника Тисе, које нам јасно осветљују догађаје, који се спремају. Посланици Седеркењи и Ленђел интерпелисали су министра председника, због разних неправилности, које се догађају при накнадним изборима. Одговор министра председника веома је „занимљив“.

Била је реч о кортешовању чиновника. Министар председник је питао: А где се њима у закону изрично забрањује кортешовање? Њима је забрањено да прете и да злоупотребљују свој званични положај. А и они имају своја права као и други

Сасвим је тако. И да и код нас, као у целом свету постоји тајно гласање, била би ствар чиста. Могао би чиновник да кортешује и наговара до миле воље. Али овако?! Он свој положај не може одвојити од своје личности. Жупан је увек жупан. Његова „молба“ кад се тиче избора не звони као молба, па да је најучтивија. Докле год чиновник може мало да ороси и покоси, бар неке, који су зависни, донде његово кортешовање носи други облик Зна се за ону чиновничку изреку: Ти си бирачу господар у пет година један дан, а ја сам господар свих осталих 4 година и 365 дана... Тако је то где су јавни избори. Колико ће ове Тисине речи „осоколити“ чиновништво, и како ће оно „кортешовати“, може се у напред знати.

Министар председник саопштио је сабору и једну важну новост. Издао је наредбу, којом даје право општинским властима, да забране сваки пријављени збор, ако им изгледа, да тај збор може изродити опасне последице.. Дакле: превентивна мера. Напослетку: који је то збор, о коме неко може унапред знати, да ће бити од опасних последица“?!! Та је наредба слистила право зборова. Управо још горе но да га је слистила Јер је праведније па и слободоумније забранити свима зборове, него једнима забранити, другима допустити и оставити то на вољу свакој општинској власти.

Министар председник је тешио сабор тиме, да није због избора издао ту наредбу. Него само због социјалиста, јер су њихова дражења на неким местима узела опасан размер.

Но опозиција се није тим утешила. Види она шта ће изаћи из те наредбе, само кад имају право општинске власти, да забране зборове.

А што се тиче социјалиста, баш је према њима наредба министрова најнесретнији чин. И то баш зато, што у истини има места где су поједини глупаци и несавесни људи под именом социјализма распрострли међу ратарима најгрђе политичке глупости.

Те су се грозоте рашириле по народу на лединама, под сувачом, у собама. Подајте зборове и не би било могуће на јавним зборовима ширити оно, што се шири по затвореним собама. Ускоро би пале те глупости њих би убрзо видело. А чист свестан социјализам не би могао да шкоди напретку. Али ће му шкодити оне глупости оне грозоте, које ће се тек од сад ширити на рачун социјализма.

Тако стоји ствар у том погледу и министар председник је имао на уму изборе и створио меру против свију, који му се не допадају. А што је та мера штетна и што ће изродити неправду, то је — де вета брига.

На крају је као „узгред“ споменуо нешто министар председник, нешто, што није ни мало узгредно. Рекао је: „Чиновницима не би требало закратити кортешовање при изборима с обзиром на крајеве у којима живе народности. Не би било добро, да се закрати мађарској интелигенцији, чиновницима, да употребе при изборима свој лични уплив и тежину, снагу, (súlyt).

Према народностима, дабогме! Коме још није био јасан правац у коме ће се кретати избори, могао га је видети из говора министра председника. Биће забрањених зборова, тежине, снаге, паприкаша, жандара и — војника.

Данашњи систем прославиће свој пир на пролеће можда још последњи пут, ал онда ће му бити крај на овај ил на онај начин. Ил ће довести до апсолутизма, или до промене, коју сви народа Угарске тако жељно очекују.

Истина и лаж.

Нови Сад, 4. јануара.

Скоро је две године дана, како је између Срба и једног дела наших несрпских суграђана, дошло до споразума и заједничког рада у нашем варошком преставништву. И од то доба је та тако звана грађанска странка у варошком преставништву у већини.

Но од то доба могло се читати у „Браник“-у, како су радикали доиста зашли под скут владе, а то у осталом сведочи и њихова заједница са владином странком у новосадском преставништву. Мало после могло се читати опет у „Бранику“, како је радикална странка у савезу са Кошутовом странком, која је позната са свога шовинства и непријатељства према свима немађарским народностима, па и према Србима. А томе је и опет један сјајан доказ, што су радикални преставници „пактирали“ са Кошутовцима и гласали за предлог дра Немеша. Најпосле је донео „Браник“, како су радикални варошки преставници отишли у Банфијевце. — Но, још се више говорило о том у вароши и наводило, како радикали „пактирају“ са Чивутима, владиновцима, Кошутовцима и Бог би знао све с киме још. Разумљиво је наравно, из чије је кујне све то ишло.

Све ово, као и непрестани рад да се тај споразум разбије, нагонило ме је, да

ПОДЛИСТАК.

ЧУДАН СВЕТ.

— Слика с југа из глумачког живота. —

Написао: **Петар Крстоношић.**

И јесте то чудан свет — ти глумци. То су сасвим други људи. Ко није с њима живио »трговао« и у тешњи додир долазио, има о њима сасвим крив појам кад види на позорници да двоје о љубави гучу, многи к'о у воску држи да се то двоје и иначе морају волети, и да би се од љубави, што рекли, волели појести. Обично је обратно. Нигде више интриге нема него у двору — и позоришту. Док се у двору око крупнијих ствари воде интриге, дотле се у позоришту и о најмањој тричарији — интригира. Поред свега тог може се рећи, да сав тај глумачки свет — има добро срце. За час се посвађају — а за час се помире.

Такав један случај се »стрефио« Микиној дружини у В. и то због тога, што је управитељ увек »смотао новце на каси« — а глумцима није хтео да исплаћује, него их је као надничаре с грошевима свакодневно плаћао а при завршетку месеца, ресто остао дужан.

Усљед тога се створила завера и глумци сви појурише у суд, да туже управу. Разуме се по себи, кад је то публика дознала, појурила је и она са њеним потраживањем начелнику, не би ли се »ухаснила«.

У ходнику варошке куће било је пуно особа. Предсобље је све зујало од ларме и свађе, тако да је послужитељ приморан био рећи партајама, односно тој великој партаји:

— Господо »гњурци«! Молим за мир. Не могу да чујем звонце!

У канцеларији се чу звонце.

Послужитељ уђе нагло унутра.

— Нека уђу! Чу се начелников глас.

Управитељ уђе напред, пустивши пред собом управитељку, која је у црнини обучена, он рачуна на саучешће због њезине туге за покојном матером, која је још пре 30 година умрла Бог да јој душу прости!

За управитељем грунуше одмах глумци, а за овима неколико грађана; управо толико да кад је последњи ушао, начелник га је упитао »има ли још кога?«

Међу тим се код глумаца развио живљи разговор. Читава гајја.

— Изволте отпочети, господин начелниче, виче неко из гунгуле.

— Држ'те језик за зубе, или мислите, да сте на позорници, па да се отпочне комедија?

Сви заћуташе као неми

Начелник их погледа редом и чисто очекиваше хоће ли се који закачити да му одговори. Али га они познају и ћуте.

Начелник настави: Но, ступите напред г. управниче; госпођо изволте места узети и дода јој столицу.

Неко се остраг накашља.

Начелник се сад окрете глумцима:

— Но, шта имате, говорите или боље нека говори један у име свију.

— То не иде господине! викну Кеча Јер моје рачуне само ја знам и г. управитељ.

— Добро, дакле ћемо редом.

— Тако, тако господине!

— Ја бих молила преко реда господине, имам мало дете.

— Но, дакле говорите ви!

— Хоћу! — Тужим директора за гажу!

— Колико вам дугује.

— Много! Али ја то не тражим све.

— Да, колико тражите?

— Колико оће да ми да!

— Не дам јој ништа! Виче управник.

— Зашто? пита начелник?

— За то што ништа немам!

— Пристајете ли, — пита начелник, госпођу смејући се.

— Не пристајем!

— Изволте даље. Колико вам дугује, упита начелник глумца, који му је најближи.

— За гажу ми дугује 30 форината — а на фарблу ми је остао дужан четрдесет. А за све потраживање тражим 5 форинти.

— Признајете ли? — пита начелник.

— Не признајем! Каже управник.

— Зар им не дугујете у опште ништа!

— Квитирао сам се на фарблу! Каже управник.

— Господин-начелниче, молим, има ли пет краљева у фарблу? Господин управитељ је имао

изнесем у најкраћем повесницу и подлогу тог споразума. О томе, да ли је тај рад од користи по нашу варош, а и по нас Србе, нећу овом приликом говорити, јер то није нападнуто ни с које стране а и познато је нашем грађанству. Улаз Срба у јачем броју у све одборе, калдрмисање и српских улица, уступање уз одштету „Ханског плаца“ „Матици“, Змај Јовановићева улица, давање земљишта сиротим Србима на Клиси да зидају себи куће и т. д. све су то последице тога споразума, за кратко време, откако тај споразум постоји. — Но, да пређем на оно прво.

Рад око тога споразума пада у време пред последњу обнову једне трећине преставника. У то време било је дошло у званичној владиној странци до најоштријих сукоба. У њој су неколико људи водили праву диктатуру: не само варошки чиновници већ и грађани чланови њени, морали су се често покоравати вишем налогу и вишој вољи. По себи се разуме, да је то изазвало и међу самим њеним присталицама велико незадовољство. А међу тим је потајно ал стално проповедано, „како је вазорно и кажњиво држати са Србима.“ И кад су уз све то они, који ведре и облаче у владиној странци, саставили по свом ћефу изборну листу преставника, где су Несрби у већини, то незадовољство избило је свом жестином и дошло је до расцепа. У грађанству је истакнута друга листа и узалуд су покушавале вође владине странке, да „приволу“ те људе, да одступе. Та диктатура владине странке и њен рад био је омражен и код њених сугрђана.

Кошутова странка, која је бројала у варошком преставништву два-три члана, није ни иначе имала никаква угледа, а нарочито је још често брукана од свога вође дра Немеша.

Против Срба пак било је све. А српски учени и угледни преставници били су задовољни, да милошћу свемоћне владине странке уђу у који одбор, да се проноси њихово име, и кад се тамо појаве, да им жупан или други који господин „од уплива и угледа“ пријатељски стисне руку. Наравно да за српску ствар нису могли урадити ништа, та за Бога, они су у мањини, а све је против Срба.

Посред тог општег незадовољства, због чега је наравно морала патити и варошка ствар почели су млађи људи без разлике вере и народности радити на томе, да се у варошком преставништву оснује једна странка, која у варошким стварима неће и несме знати ни за какву политику, нит верско ни народносне питање, већ само имати пред собом интерес вароши. Ван варошког преставништва, у свом приватном и јавном животу, може сваки исповедати начело, које хоће. На тој ето подлози је и утврђен тај споразум.

Кад су дакле дошли последњи избори за обнову трећине варошких преставника, борба је била врло жестока, као никад дотле. У III. и IV. четврти, где су Срби, а посебце радикали, у огромној и претежној већини, те борбе није било, јер се знало, да ће изабрани бити они, које радикали истакну. Но зато је изборна борба била жешћа међу Несрбима. Од стране Срба писац ових редака, који је испрва једини и водио преговоре о споразуму, учествовао је у тој борби и подстицао Србе бираче у тим изборним срезовима, где су Несрби у већини, да гласају на независне грађане. И на опште изненађење су многи преставници владине странке пали, а доста је независних и приступачних грађана изабрано. Ту има чланова и владине странке и опозиције, а и грађана без политичке боје.

После тога успеха приступило се коначном утврђењу тог споразума. Од стране Срба преставника присуствовали су саветовању и утврђењу тог споразума поп Божидар Поповић, Стеван Славнић мерник и писац овог чланка.

Кад је цела та ствар била утврђена, тражили су поменути Срби преставници, да се сазове конференција свију Срба преставника и изнели су то пред њу. Први је био др. И. Вучетић, који је питао: Ко су ти људи? Какове гаранције пружају? Који је сумњао у све и био против тога, износећи, како ту хоће чиновници да заповедају итд. Писац ових редака одбио је, да су ту чиновници по среди, већ све независни људи, у чију реч хоће да верује. Навео је, како Срби немају шта да изгубе, ако покушају да уђу у тај споразум, јер буду ли ти људи погазили своју реч, Срби ће бити усамљени, као што су и били, биће једним искуством богатији, а биће и појачани у свима одборима, јер им та странка даје већ у самом почетку више, но што су до сада имали. И већина конференције усвојила је тај споразум. Сутра дан је тај споразум у варошком преставништву при изборима одбора и победио.

Сви Срби преставници, па и Срби либерали, гласали су за ту листу. Но то „Браникку“ ништа није сметало, да напише, како су „радикали у новосадском преставништву“ пактирали са владином странком. Кад сам у „Бранику“ то прочитао држао сам, да је то могла диктирати само срдита немоћ његова, јер не може да преболе, да се нешто могло створити без њега и његових. Та они су толико година имали „угледа, уважења међу Србима преставницима и несрбима, па се и не сетише на то, већ се задовољише само тиме, да поједини од њих „брилира“ у којем одбору уз жупана и други „скоруп несрпске интелигенције“ И гле сад је мимо њих и без њих нешто створено.

Подлога споразума показала се здравом, чланови њени држали су се исправно и општа варошка ствар кренула је на боље. У томе се у вароши гласно зачуо вапај сиротиње, да им варош уступи скромно парче свог земљишта уз скромну одштету, да себи куће сагради, јер нема у вароши довољно станова за њих, а и што има скупи су и влажни. Поп Божидар Поповић стао је на чело те српске варошке сиротиње, и уписао је сваког, који је хтео да моли од вароши земљиште за градњу куће. Несрпски сироти сугрђани уписали су се код свога свештеника ил учитеља. И у име те варошке сиротиње предао је поп Божа Поповић са несрпским сурадницима у том послу, молбу на варошко преставништво. У конференцији грађанске варошке странке, у коју су од Срба преставника долазили, још увек само напред споменута тројица, поп Божа је ту ствар живо заступао и конференција се сложила, да се тражено земљиште уступи сиротињи уз скромну одштету. О тој ствари у вароши се живо говорило и на брзо за тим дошла је и молба сиротих Срба са Клисе, да се и њима на Клиси уступи уз скромну одштету потребно парче варошког земљишта, да себи кућицу сагради, јер досадањи број кућа није довољан.

Варошки сенат био је против прве молбе устао најодлучније, полазећи са становишта, да ће се варош онда проширити, а то ће све стати огромних трошкова, као осветлење, калдрмисање, па у изгледу је водовод канализација и т. д. И сенат је ишао у тој ствари тако далеко, да пред преставничку седницу није ни изнео решење варошког економског одбора, већ само своје. У тој седници су чланови споразума устали против тог поступка, поп Божа је живо заступао интересе сиротиње и већина је упутила сенатов предлог поново економском одбору. Речени је одбор остао при својем становишту и преставничка скупштина оборила је предлог сенатов, решила је у начелу, да се сиротињи даде земљиште, и остало је само да се реши, колики простор и по коју цену. Против молбе Срба са Клисе није имао ни сенат ништа, јер ту нису важили они његови разлози, и та је молба без борбе усвојена.

И после тога устаје „Браник“ и доноси, како је заслуга др. Илије Вучетића, што је варошко земљиште Србима на Клиси уступљено. — Волео би знати, у чему се састоји та заслуга; шта је у тој ствари радио и урадио др. Вучетић и с киме? Признајем радо, да се та заслуга, ако већ мора бити заслуге, састоји у томе, што је он са његова два још либерала гласао с нами. (Ако се не варам, а мислим да се не варам, био је један од та два либерала главом и персоном др. Полит.) И тада је др. Полит истакао у „Бранику“, да је то заслуга др. И Вучетића, а за радикале је рекао, да су „пактирали с владиновцима“. Умудри га Боже! Та и он је био у том колу. А др. Вучетићу и др. Ћирићу није било, и није ни данас ни мало зазорно, да се од тих и таквих радикала и с њима споразумних несрпских сугрђана дају бирати у одборе и с њима заједно раде.

Но да пођем даље. Стигао је био министарски отпис, да је Тиса ступио на владу. Варошки сенат је решио био, да предложи преставништву, да оно узме на знање Тисино ступање на владу, и да изјави, да ће га потпомагати у законитом раду његову. У конференцији већ споменуте варошке грађанске странке, та је ствар претресана. И на основу већ утврђеног начела, да се у варошком преставништву не сме потрзати никакво политичко нит верско питање, решено је да се по дужности узме на знање Тисино ступање на вла-

---

пет краљева а ја четир кеца! Вели Рода.«

— Даље, виче начелник. Шта ви потражујете.

— Управитељев зимски капут — у гажу.

— Па тај је и њему потребан! — Каже начелник.

— Ја не изискујем овај, што је на господину, каже глумац него онај стари.

— Хоћете ли му дати стари капут? пита начелник.

— Не могу?

— Зашто?

— Задржала га је газдарица за станарину.

— Господине, ја сам скоро дошао... Управитељ ми је рекао да играмо сад на »деобу« т. ј. делимо приход и расход.

— Како на диобу? пита начелник.

— То је тако господине. Директор вуче један део, гардероба вуче један део, репертоара не би требало јер су сва дела штампана од Браће Поповића а има их са 50 процената рабата! Гардеробу узајмљујемо где стигнемо. Од сукања правимо шалваре, а од пандурских блуза — историјске душанке.

— Прикачи се само златна артија! додаје једна глумица.

— Што се употребљује за мртвачке сандуке! — виче Кеча.

— Еле господине, као што рекох, две недеље сам играо, а ни паре нисам видио. А кад је господин управитељ направио рачун, још сам ја њему дужан! Каже, не знам какви дуг има да се одужује, што су још покојни Тоша Брица, и Хаџа перечар — задужили. Четрнајест дана сам очекивао да »падне мана« и да киднем из ове управе, и ево сад сам још ја дужан.

— Господине, ја сам бријао све глумце а г. управитељ је гарантовао? Да ми се плати.

— Шта сам гарантовао? — викну управник. Гарантовао сам да су моји глумци, да нису битанге. Али нек они сами своје плате.

— Мени господине »за веш« »за кисело млеко«, »квартир« вичу једне жене.

Пристајете ли ви сви на измиру? — Пита начелник.

— Пристајемо вичу глумци!

— Под каквим увјетом? Пита начелник.

— Да платите путни трошак и нама и управитељу до идућег места — и ове људе измирите!!

— Но господин начелниче, пристајете ли сад ви? Пита управитељ смејући се.

Начелник се почеше за увом па онда се одобровољи и рече: Пристајем машивши се за џеп, и даде пет десетица управитељу за путни трошак. И рече само толико: али морам приметити да сте ви глумци мало чудан свет!

На даскама, додаје управник исправљајући начелника, а остали се почеше клањати.

— Хвала господине! И сви задовољни одоше из канцеларије са управитељем заједно.

Остали су само грађани, да и њих још суд, односно начелник из свог џепа измири!...

Чудан свет!

ду, без ичег другог. Но, на преставничкој скупштини устао је први у тој ствари да говори др. Немеш, (јер седи у првом реду) и предложио је да се одбије предлог сената Од чланова грађанске странке говорио је Арпад Бала, а од Срба писац ових редова, против сенатског предлога. Но како је преко двадесет Срба преставника фалико, продро је предлог сената са пет гласова. И др. Вучетић, а ако се неварам а држим да се не варам, и сам др. Полит гласали су са свима Србима и несрбима грађанске варошке странке. Но све то није сметало др. Политу, да одмах сутра дан напише у „Бранику“ како су Срби радикали пактирали са Кошутовцима, јер су гласали за предлог др. Немеша. Оразуми га Господе! Па и он главом др Полит и др. Вучетић гласали су са Србима радикалима, за предлог ког је жупан крстио предлогом др. Немеша, јер га је овај први изнео.

Сад пре неки дан била је обнова појединих одбора у варошком преставништву. И шта мислите, кренуо се и др. Вучетић. Затражио је од Петра Попадића, да сазове конференцију Срба преставника. На тој је конференцији изнео, како је био код њега председник либералне владине странке Слави и како му је понудио споразум са Србима, и он др. Вучетић, тражио је конференцију за то, да то изнесе. Писац ових редака устао је против тога. Изнео је, како је то од стране владине либералне странке вешто убачена смицалица, да се разбије данашња споразумна већина. Срби на тај лепак немогу наићи. Они данас са несрбима, с којима сперазумно раде имају сигурну и чврсту већину. Тај споразумни рад траје већ скоро две године и ти су људи одржали своју задату реч, радили су поштено и исправно. Од Срба неби часно било да их напусте, док се тако држе, још мање би пак по Србе било мудро и целисходно Што та владина странка до сад није хтела да зна за споразум за Србима?! Што је до сад проповедано потајно, да је зазор држати са Србима?! Што је годинама тукла у главу сваку српску ствар?! И сад кад је пропала, сад хоће слоге и споразума са Србима!!

И на конференцији Срба преставника одбијен је предлог Славијев, а др. Вучетић је задржао себи право да га о томе извести. За чудо, да је др Вучетићу био цео рад од последњих скоро две године дана тако стран и непознат, и да му је стран и непознат и рад владине странке од многих година овамо, те да и сам није устао бар једном речи против тог предлога Славијевог, који је ишао з тим, да разбије утврђену заједницу и нас Србе натоциља. Та др. Вучетић ради већ скоро две године дана у многим одборима са Несрбима представницима, који иду у варошким стварима са нас Србима. Могао се дакле довољно уверити о исправности тога рада или изнети у конференцијама Срба мане и погрешке тог рада.

Сутра-дан у седници варошког представништва победила је при свима одборским изборима листа т. зв. варошке грађанске странке. И др. Вучетић и др. Полит су гласали за њу. Др. Вучетић је још изабран у више упливних одбора. Но све то није сметало дру Политу, да у првом броју „Браника“ изнесе, како су Срби победили, јер је с њима гласала и опозиција. А у свом последњем броју, доноси „Браник“, сигурно опет из пера дра Полита, како су радикали „пактирали“ са Банфијевцима и како ће Банфијевци дићи главу, јер ће их радикали помоћи.

На ово не знам друго да кажем, већ: „Исцели га врачу!“ и: „Опрости му Боже, јер не зна шта ради!“ Та све се онако збило, како је закључено на конференцији Срба, коју је тражио сам др. Илија Вучетић. Па и баш главом он, др. Полит, гласао је са тим Србима радикалима и онима, које крсти Банфијевцима, и ако међу њима нема ни једног Банфијевца. И зар није онда и он са дром Вучетићем пактирао с Банфијевцима и постао Банфиста?!

Оволико сам сматрао за потребно да изнесем, да се види, шта је лаж а шта истина, јер је узвишени „Браник“ са својим велеумним вођом др. Политом, засукао рукаве, да само клевета и подваљује радикалима, не обзирући се на то, што му гола лаж из рукжава вири и што тиме и сам себе клевета а и сам себи подваљује. Та кад су радикжални варошки преставници час владиновци, час Кошутовци, час Банфијевци, што велеуми либерални са др. Политом идуу руку у руку с тим радикалима, што се на њихови, радикални леђи, дају уносити и поједине одборе и што гласају с њима?! Или ће зар „Браник“ моћи порећи и све ово што је горе наведено. То би му доиста било једно од највећих његових ремек дела.

Но да завршим. Као што сам напред споменуо, испрва сам држао, да је све то диктирала срдита немоћ и увређено уображено славољуубље, но сад видим, да су то диктирали: политички обешењаклук и поквареност, па можда и болест

Константин Брадваровић.

Где кукавица носи своја јаја.

Сомбор 4. јануара.

Ваши „солидни“ елементи око „Браника“ никад не пропуштају прилику, да их наш свет у правој боји упозна. Тако се слатко насмејасмо, кад прочитасмо у „Бранику“, како овдашњи субвенционирани жупанијски лист „Бачка“ поводом убиства Еремићевог о радикалној странци пише, да је бајаги Еремић просуо новац и тако радикалима за мајски сабор победу извојевао?! — Но па знате ко је душа том „добро информисаном“ листу? Нико други, већ наш „славни“ син Паша, кога је она ко славно испрашила сегединска порота за његова многобројна узор-дела и кога је недавно на суботичкој жељезничкој станици један келнер добро кроз шаке пропустио. — Па кад узмете у обзир, да је ваш „Браник“ пре годину дана сав радостан клицао, да ће Паша постати министарски саветник за наше црквене ствари у Будимпешти, е онда можете знати, чији је изум наше „Бачке“. — Требало је „Бранику“ да нешто пришије радикалима, па је подметнуо својју сродну душу да она то донесе, како би свет у то поверовао.

Дакле сад вам је јасно, где је кукавица своје јаје подметнула.

Је ли потребно трошити и даље речи о овој ствари? Паја Еремић јесте делио мандате, ал либералима. Чисто његовом вољом био је изабран др. И. Вучетић у врањевачком среву. Но кад се због патријарха Георгија позавадио с либералима, и увек говорио да он усваја автономни програм радикалне странке, радикална странка га није кандидовала за радикалног посланика, јер је било диференција и неслагања. Узмите листу у „Застави“ где су изнешени радикални посланици, које је управа радикална кандидовала, па ћете се уверити.

Но све је провидно у „Бранику“. Зна се који му носе јаја и зашто му носе јаја. Разуме се кукавичка. Ал кад се после излегу ни из једног не изађе соко, него и опет само кукавица.

Вел. Кикинда, 3. јануара.

Накнадни избор посланика. Код нас у Вел. Кикинди биће накнадни избор посланика за државни сабор. За сад је кандидован Риста Телечки са владиним програмом.

Један Браниковац из Н. Сада обратио се на једног свог пријатеља у Кикинди и питао га је: — Је ли могуће да се у Кикинди кандидује др. Полит или други ко са народносним програмом. И пека ту ствар узме најозбиљније, а не олако.

Упитани се насмејао и хтео је фино да одбије ту ствар. Зато је рекао у писму: Он не зна, на кога би се у тој ствари требало обратити? — Но новосадском питачу то ће буде доста и одговори: Па за бога, зар није опозиција продрла у Кикинди на срп. народном црквеном сабору? Зар није ваш посланик седео у клубу самосталне странке? И зар ми немамо у Кикинди својих људи?

Не знам шта је одговорио упитани господин у Н. Сад, али то знам, да по Кикинди разноси то писмо и показује га као неко чудо. У Кикинди самосталаца и либерала?! Било је људи који су их држали за луде, ал су то све Богдановци, Телечковци и други — ци. Они имају своје личне и породичне политике, помажу сви владу и тек ако се у доцнијем добу почну одвајати начелно странке. Ал ће та странка бити само радикална, а они други употребиће час либерале, час друге за своје смерове. А да ће алмажани водити икад начелну политику то је искључено.

ИЗЈАВА.

У свом 158. броју о. г. донео је „Браник“ између осталога и то, да смо нас двојица адресу мајског сабора потписали мађарски овако:

Dr. Kraszojevics György и Gyorgyevics Dőme.

Ово је злонамерно извртање које је „Браник“ донео у уверењу, да се његова публика неће више сетити, како је он сам у свом 81. броју од 15. (28.) јуна 1902. по тој ствари известио: да су адресу потписали председник, потпредседник и перовођа сви ћирилицом.

„Браник“ рачуна по мало већ „на заборав“ своје публике, што му није ни замерити, јер то тако обично бива кад човек — остари.*)

У Новом Саду, 31. децембра 1903.

Др. Ђорђе Красојевић.
Мита Ђорђевић.

*) Није то старост. Неваљалство. „Браник“ је тврдио чак и то, да је „Застава“ лане признала да је адреса потписана мађарски. А кад смо га позвали да донесе то из „Заставе“ он — ништа. Пр. ур. „Заставе“.

Политички преглед.

Нов изборни закон. Министар председник Тиса погодио се с Кошутовом странком, да још пре нових избора створи нов изборни закон. Да би се погодба испунила бар по форми, сазива 7. о. м. одбор, који ће се о том саветовати. Дабогме да од тог закона неће бити ништа. Бар не у слободоумнијем правцу. Јер Тиси не треба да скрши само опозицију, него скоро половину своје рођене странке, која га не слуша. А за то му треба „чврста рука“ а не слобода избора.

Споразум између Србије и Грчке. Из Атине стигла је занимљива вест, како меродавни кругови грчки озбиљно размишљају о споразуму и приближењу између Србије и Грчке, поводом држања Бугарске у мађедонском питању и догађаја, који ће на пролеће тамо наступити. Вели се даље, како је грчки министар иностраних послова Романос покренуо то питање пред српским заступником Кристићем, а овај да је рекао, како би се то зближење тим лакше могло извести, што су најновији напади званичне бугарске штампе на Србију и српски краљевски дом, изазвали у Србији велико огорчење против Бугарске.

Хрватска и Славонија. Закон о продужењу „нагодбе“ примљен је и у трећем читању. Сад му се чека потврда и онда престаје „ex-lex“ у Хрватској и Славонији. Тим је дакле решено питање плаћања пореза за Хрватску и Славонију, али је то толико исто, колико ништа, јер је ex-lex остао у Угарској. Хрватска и Славонија имају продужену нагодбу, која их веже, али та нагодба још није са угарске стране законски примљена и спроведена. У колико се „меродавни кругови“ радују, што су сретно пребродили тај вртлог, избија међу њима зебња, каква судбина чека то њихово решење, јер код уговора (нагодбе), који две стране склапају, обадве морају казати своју реч, дакле, та нагодба, овака каква је допринеће само, да стање постане још замршеније. — Споменули смо већ,

да је у јавности избило, и да се много о томе говори, како је посланик Франк подмићен са 20 хиљада форината приликом куповања спахилука Божјаковине. На његов захтев изабран је одбор, који ће проучити ствар и испитати чистоту Франкове „посланичке части и политичке невиности“. — Прорачунски саборски одбор одржао је такођер своју седницу. Иво Малин је доказивао, како се дигло (!) сточарство у Хрватској и Славонији, изнео је неку статистику о извозу; доказивао је да је у том погледу врло добро стање. Међутим ко познаје прилике, мора се заиста грозити, да човек, коме је поверена економија целе земље, не види ужасне болештине међу стоком и не тражи томе злу лека. — Посланик Милекић је тражио, да се начине насипи од Раче до Митровице, а тражио је да се, на земљишту Хрватске и Славоније начини бар један контумац и пијаца за стоку из Србије. Шумановић му је одговорио, да ће влада све и сва употребити, да се то изведе, али, што се тиче насипа, да морају интересентни помоћи, а што се тиче пијаце, та ће се ствар проучити, јер то би се морало створити у месту, које има светски трговачки значај, а такога нема у Хрватској и Славонији.

Са далеког истока. Руски цар је при примању честитки о новој години рекао и страним заступницима, како ће са своје стране учинити све могуће, да се мир одржи. Вели се, да је и јапански Микадо, владар, за мирољубив исход. И при свем том стижу ратоборни гласови и навешћују, да ће се руско јапански спор моћи решити само ратом. У Јапану скоро све зависи од т. зв. „савета старца“, међу њима је уплив енглески врло јак, скоро пресудан а Енглеска ради свим силама, да дође између Русије и Јапана до крвавог судара.

Ко је најпаметнији?

Кад је изашло у »Застави« о божићној посланици патријарха Георгија, било је у карловачком двору, доста смркнутих лица.

Патријарх Георгије је најсмркнутији. — Волео бих, каже, да су обелоданили у »Застави« какву нову моју проневеру, него то. Ко им је могао дати онај распис, који наређује, да се избрише из моје посланице 300 реди?! И ко им је дао оригиналну посланицу? Нико други, него неко од свештеника?

Његова околина покушава да га умири, а он зипара: — Ви сте криви! Ја кад нагнем кудгод, па ма било у пакао, отићи ћу. Лакше ми је да се тамо споразумем и с ђаволом, но да се вратим, па да ми се смеју. Ал ви сте сви навалили на мене: — Не дајте, Ваша Светост, да се оно чита. Јавите свештенству да оно прескочи, па као да није ништа било! — Ето га сад.

Разјурио је своје „утешитеље“ па онда зовну проту Вучковића Идите одмах друг Политу и питајте га како да се извучем?

Кад је прота Вучковић однео поруку, др. Полит једва дочека прилику и поче: — Кад сам ја био у Петрограду... После му је причао, да је видео у Паризу Гамбету и да је и митрополит Михајло искао од њега савета... Напослетку је почео да прича, шта му је казао — Штросмајер.

— Ама, за бога шта ће да ради патријарх Георгије?

— Та то је лако! Нека каже да није истина. А после нека надовеже: Да је »Застава« потписала мађарску адресу. Ил да су радикали склопили савез са владом, Кошутом, Банфијем, све једно. Ми смо већ све троје изнели. Онда више неће бити говора о божићној посланици.

Кад је патријарх Георгије примио поруку, омахну руком и рече: Како сам могао и мислити да ће за мене имати паметна савета, кад га нема ни за себе.

Промисли и дозове оца Валеријана Прибићевића. — Пиши, каже, одмах своме брату Светозару у Загреб, те види шта ми он саветује.

Отишло писмо у Загреб, вратило се, и отац Валеријан донесе оваку отпоруку. — У одговору »Застави« не треба се осврта ти на ствар. Напротив! Треба ухватити какву реч или реченицу која се никако не односи на ту ствар, па о том покренути разговор. Ми увек тако радимо у »Србобрану« па смо хвала Богу још живи и здрави.

Саслушао је отац Георгије и ту поруку, па онда каже: — Да, да! Живи су и здрави су, ал су пали већ на моје гранч и ја још од њих тражим савета. Него дајте ми проту Димитрија Руварца.

А Димитрије Руварац као из пушке: — Знате шта Ваша Светост? Да напишемо у »С. Сиону«: »Како је наступила пред Божић јача зима, то да неби у цркви деца и старији дуго стајали, по високом налогу Његове Светости божићни је поздрав скраћен, и прочитан је само први део о значају празника.«

— А ја сам као мислио, кад сам писао божићну посланицу, да ће о Божићу бити лепо и топло?! пита патријарх Георгије.

— Слободно вам је било мислити. И ко вам може забранити да мислите што хоћете?!

— Имаш право вели патријарх Георгије. Ти си ипак од свију мојих савезника — најпаметнији. Мислити је слободно — све.

И тако је »предлог за изговор« оца Димитрија ушао у 24. броју »Српског Сиона« на 757. страни од речи до речи.

И мора се признати има нечега у том »изговору.« Била је зима, а како се на оном делу божићне посланице, који је изостављен, нико неби загрејао, то је и било разлога прескочити га.

Само да оваки »скокови« неће одвести на пред оца Георгија, и то стоји.

Вести из места и са стране.

Седница школског савета.

Седница школског савета састаје се 16. (29.) јануара ове године.

Парастос.

Српска православна црквено школска општина новосадска даваће парастос неумрлим добротворима народним Јовану и Марији Трандафил на дан св. Јована 7. (20.) јануара 1904. после св. службе Божије у св. Николајевској цркви.

Новинарска парница у Загребу.

У суботу је почела расправа пред загребачким судом против дра Поточњака и социјалистичког вође Кораћа, због тога, што су по новинама и засебним књижицкма писали против бившег бана грофа Куена Хедерварија. Расправа ће бити занимљива а била би још много занимљивија, да суд није одлучио, да се један део њезин проведе тајно, т. ј. без публике. Бранилац је предложио, да се државни тужилац Ђуришић замене другим, али суд није усвојио тај предлог.

Фрицо Фреголи.

У дунђерсковом позоришту приредио је већ три преставе Талијанан Фрицо Фреголи вештак у пресвлачењу и трбушном говору. Представља читава позоришна комађа, за тренут је мушко ил женско, не само у оделу већ и у говору и т. д. Фреголи је доиста вештак ког је вредно видети, има своје лепе декорације а и свог капелмајстора, који је такођер у пуном смислу вештак своје струке.

Официрска завера у Бугарској.

Из софијских добро обаштених кругова јављају, да су бугарски кнез и бугарска влада, добили у руке меморандум бугарских завереника. Тих пет тачака меморандума, који је недавно заједно са многим папирима нестао са писаћег стола кнежевог садрже у себи ово: 1.) Да се унапреде сви официри „Народног Кола“, тројица чак за генерале а седморица за пуковнике. Ово је против прорачуна буџетског, који је донело собрање, и који предвиђа унапређење официра у врло малој мери. 2.) Председник 1. секције бугарског генерал-штаба, пуковник Ратко Димитријев да буде наименован врховним заповедником генерал-штаба и унапређен за генерала и уједно да му се осигура војно врховно заповедништво за предстојећи рат у Трацији и Маћедонији. 3.) Да се врате у чин сви они официри који су против заповести владе 1902. и 1903. године учествовали у маћедонским устанцима. 4.) Тражи се да бугарска влада ступи са званичним српским круговима у преговор и споразум, да би се омогућио заједнички рад Србије и Бугарске чему се до сад нарочито опирао кнез Фердинанд. 5.) За фебруар да се сазове велики ратни савет и да влада усвоји оне закључке, које буде већина донела. — — Бугарска влада већ је усвојила прве четир тачке тог меморандума. Да би се остварила четврта тачка, бугарска влада већ је упутила своје новинарске агенте у Паризу, Петрограду и Бечу, да у том смислу раде. У ствари пете тачке учинила је неке примедбе али је пристала на сазив ратног савета. Преговори са изасланицима „Народног Кола“ воде се у конаку.

Брзојави „Застави.“

Стигли 5. јануара.

На прагу нових избора.

Будимпешта. Политичко стање је врло запето. Прелазом пучке странке у опструкцију даје се предвидети, да војни предлози ни у јануару неће постати законом. У политичким круговима тврде, да престоји разрешење сабора.

Новинарски одмор.

Будимпешта Новинарско удружење закључило је, да одашље министру трговине једно изасланство, које ће га умолити, да се сва строгост недељног одмора примене и на новинаре; да им се осигура одмор од 30 сахати, наиме до понедељника 10 сати пре подне.

Недељни одмор.

Будимпешта. Овде и у многим варошима одржани су зборови трговачких спомоћника и изјављено је да ће са најрадикалнијим средствима борити против свију оних, који зачну покрет против недељног одмора.

Угарски сабор.

Будимпешта. У сабору говори Бузат (пучка странка). Каже да ће пучка странка тек онда помоћи да се расчисти стање, кад Тиса даде гаранције да ће испунити обећања у војничким питањима.

Украдени папири.

Софија. Званично опровргавају вест о украденим папирима кнеза Фердинанда.

Руско-јапански спор.

Петроград. Данас цар примио у засебној аудијенцији јапанског посланика. Ово сматрају за повољан знак.

Токијо. Овде очекују одговор Русије идуће недеље. Спремни су за рат и у целом Јапану желе рата.

Трговина.

БУДИМПЕШТА, 16. јануара 1903. — Недељни извештај будимпештанске филијале Српске Банке са будимпештанске житне и продуктне берзе.

Данас се продаје готова роба:

Потиско жито 76—81 кила по 7·70—8·32½.

Банатско жито 76—79 кила по 7·65—8·10.

Бачко жито 76—78 кила по 7·65—8·10.

Сремско жито 75—77 кила по 7·55—7·80.

Све на три месеца унапред.

Ситна проја 5·50—5·60 каса; румунска —·—·—

Репица купусара 10·75—11·25. Купусара за август —·————·—.

Зоб. Цена је за лошију робу 5·30—5·75.

Стари кукуруз: Ретко се тргује; 5·45—5·50. — Нови кукуруз: Понуда је била у опште целе недеље слаба и тако се није могао развити већи посао.

Термини нотирају данас: Жито за октобар 1904. 7·88, а за април 1904. 7·68. — Раж за октобар 1904. —— а за април 1904 6·65. — Зоб за октобар 1904. —— а за април 1904. 5·52. — Кукуруз за мај 1904. 5·28 — Репица (Kohl) за август 1904. 11·70

Ланено семе 8·50—10 — Кудељно семе 8·25

Црвена детелина 60—66, а луцерна 57—61.

Пасуљ: Цена за средњи 9———, округли 9·25 до —— ситан 10·——10·50, а шарени 8———

ПОЗИВ
на
редовну главну скупштину
СРПСКЕ ЗЕМЉОРАДНИЧКЕ ЗАДРУГЕ
У НОВОМ САДУ
(удружења са неограниченом одговорношћу)

која ће бити дана 25. јануара тек. год. у два сата по подне у стану задруге у Новом Саду са овим дневним редом:

1. Избор перовође и 2 члана за оверење тога записника.
2. Извештај управног и надзорног одбора и предлог управног и надзорног одбора у погледу закључка рачуна.
3. Избор надзорног одбора.
4. Предлог управног одбора о повишењу кредита и о упису још три удела у централну касу срп. привредних задруга (као задруге).
5. Избор изасланика и његова заменика на скупштини савеза и централне касе.

У Новоме Саду дана 17. januar[illegible] г.

Предсе[illegible]

29 1—1 Лазар М[illegible]

Заборављена тврђа.

Роман у три дијела

од **В. Н. Немировића-Данченка.**

С руског преводи: **Вељко Лукић-Новица.**

(Наставак) (55)

ДИО ДРУГИ.

I.

Мало историје.

Године 1842. дође на Кавказ војни министар ђенерао-ађутант, пресвијетли кнез Чернишев, који уживаше неограничено повјерење цара Николе I. Цар га је опуномоћио, да ради по своме увјерењу, како мисли да је најбоље. Јуначке легенде и скаске о дегестанским горштацима нађоше у њему најодушевљенијег поклоника. Њему би жао тих села, што се успеше под небеса, те хтједе да очува у границама Русије полубасновито-полувитешко стање, и да не дира у те паладине нашег доба, како их он називаше. Из петроградских канцеларија и дворана изгледаше, да је врло лако постићи измирење између планинских аула и завојевача, — треба тек промијенити једно оружје другим, и дјеловати благошћу и трговином, мјесто бајанетом и војском. Трговац треба да заузме мјесто старог кавкаског војника. Помишљаше се чак и на задруге госпођа, које ће се бринути о васпитању малих Лезгинаца, и на посебне мисијонаре, који ће сијати хришћанство у Аварији. И зато је Чернишев, у име Његовог Величанства, обуставио свако даље војничко продирање у Дагестан. Он бјеше заборавио на први параграф кавкаског катихизиса, што га толико тачно опредијели чувени ђенерао Вељаминов, који заповијеоаше, тридесетих година кавкаском војском.

„Кавказ није ништа друго, него јака тврђа, необично чврста по свом положају. вјешто окружена утврдама, коју брани многобројна и храбра посада. Само безумност може предузети ескаладу[1]) против такве тврђе. Разуман војсковођа увидјеће одмах потребу, да се лати вјештачких средстава; подићиће паралеле, помицати се напријед подземним рововима, послужити се минама и освојити тврђу“.

Кад то прочиташе Чернишеву, слеже он раменима и рече са презиром:

— Хтјели би да се одликујете и зато држите Кавказ у ратном стању. А ја ћу освојити ту тврђу, упознавши Лезгинце са грађанским уређењем и погодностима цивилизације,

„Погодности цивилизације“ толико му се свидјеше, да је као прву такву погодност измислио посебне лулице за горштаке, које ће им дијелити џабе. Чернишев заповиједи да се дигне мноштво стражарских станица, а већи дио војске врати натраг у Русију. Кавкаске позиције бјеху ослабљене и, дашто, Шамил велики иман Чечне и Дагестана, не могаше да пропусти ту згоду. Та одредба подударише се дивно са његовим најтоплијим жељама, и да не бјеше по свима угловима те огромне „тврђе“ таквих бораца, као што бијаше Бризгалов и његова чета, измакла би се та тврђа на дуго времена из наших шака. Мудрост петроградских канцеларија донесе ускоро плодове. Несреће, које задесише наШу војску Аварији 1843. год., јасно су показале, до каквих погибељних пошљедица могу довести један крај одредбе, као ове кнеза Чернишева. Катастрофе не дадоше да се на њих дуго чека. По ријечима Романовског бјеху у љето 1843. године наше чете и утврде овако распоређене у Дагестану: сјеверни дио морске обале заштићиваше од ратничких горштачких села тврђе у Евгенијевском и Казијуртовском и читав низ добро заштићених станица и кула на десној обали Сулака. Главна тачка, на коју се ослањаше читаво то приморје и крајеви до њега, бјеше Темир-Хан Шура, утврђена бастијонима и опкопима. У Дагестан довожаше се Каспијом храна и џебана, која се чуваше у нарочито за ту сврху подигнутој тврђици „Низовоје“ (нешто повише данашњег Петровска). У средњем Дагестану, на граници са „бунтовницима“ држаале су наше војске села Гергебил, Цудахарр. Кумук, али је била само у првом селу подигнута тврђа. У унутрашњости Аварије бјеше у Хунзаху цитадела за двијје компаније, а отуд напрама Темир-Хан-Шуру налазила се кула у Максоху за 225 људи, утврда у Бјелоканима за једну компанију, у Зирјанима за двије компанијје и кула Бурундук-Кале, са сјевера пак и сјеверо-запада бранише Аварију слабо уттврђена села Унцкул, Цатиних и Халчи;; ради саобраћаја и свезе са Гергебилом и обране Аварије са југа бјеше у селу Хсоцатљ тврђица и кула. Све те утврде, имаајући слабе профиле, не могоше издржати топовску ватру и налазећи се у овези са аулима, зависише од помоћи њихових становника.

Већина их;, за случај опсаде немаше воде. У јужном Дагестану бјеше подигнута поред ацијаанурске увале, тврђа — Тифлискоје, а крај села Ахти-Ахтинскоје У сјеверном Дагеестану налазио се апшеронски пук и три линијска баталијона; сјем тога четири таква баталијона у Аварији; у јужном Дагеестану — ширвански пук и два баталијонаа. И на тај начин, седамнаест баталијона, раздијељених на два засебна дијела, сваки под посебним заповједништвом — чуваше Дагестан од Сулака до Самура и од Каспија до западне границе Аварије Само један поглед на карту довољан је, па дда човјек пресуди, е дали таква шта бјешше могуће посред становништва, које наггињаше к непријатељу, а поред тога станоовништва, које се не састојаше из разнородних планинских заједница, раздијељених између себе често опречним интересимма, него становништва које се збило у чврсту и снажну, миридизмом саздану државу, под влашћу одлучног војсковође и одлуучног управника — првосвештеника и диктатора у исти мах, који имађаше на расположењу таква два страшна средства, , какво је с једне стране „газават“, а с друге стране дивља срчаност и енергија. Под крај августа, кад бјеху посвршавани шољски послови, скупише се на заповијест Шамилову у исто вријеме силне чете кодд Дилима на међи кумићских покрајина, у Гумбету, Карату и Тилитлу. Ми знадосмо зза то, и једино Чернишеву можемо да захвалимо, што се и не макосмо, узимајући и тек на знање злокобне новости, што допираху до нас.

(Наставиће се.)

[1]) ескалада је јуришање на тврђу помоћу љестава.

Славном уредништву „Новог Србобрана“

у Загребу.

У 278. броју „Новог Србобрана“ од 15. (28.) децембра 1903. године штампана је једна нотица из пера једнога учитеља из Славоније под насловом: „Каквих нас нема“.

У споменутој нотици, дотични господин дописник јавља о врло немилом догађају, који се у добровићкој школи и по његовоме наводу — недавно збио, а тај је: „да је потписани пред школском дјецом ћушио овомјесногa учитеља г. Д. З.

Да не би славно уредништво, као ни читаоци „Новога Србобрана“, који ме познају, као и они, који ме не познају, имали о мени мишљење, као о „неком бојцији“ — изволите господине уредниче, уврстити у ваш лист овај мој одговор као исправак горње биљешке:

Тврдња у истој није истинита, но је измишљена. Потписани као служитељ олтара Божјега и народа свога, не може се никада тако заборавити, па да се послужи са средствима, која му као свештенику не долакују — никако тако, да се с киме ћушка — а најмање са оним, с којим је заједно позван, да на једноме пољу дјелује и ради, па то, да још чини пред њеним дјечицом, која су бризи и очинскоме старању нашем повјерена. Заиста смијешно.

Какви су разлози руководили дописника те измишљене биљешке могу да схватим, али жалим на славно уредништво „Новог Србобрана“ да дозвољава, да се измишљотине у листу одштампају — а тим више, јер се свештенику своје цркве и народа добацују неке подмицалице — са упутом претпостављеној духовној власти, да, као надлежна „кочијашке аргументе“ казни и људском поносу и учитељској части (којој нека је свака част) задовољштина даде.

Када је дописник тако лијепо умјео изјавити на јавност једну неистину и заузети се за људски поност и учитељску част — утјечући се предпостављеној власти потписаногa — а у памети имајући мисао: да ми шкоди — то, и ако Бирнер вели:

„Боде ли те језик
Пакосна света,
Немој ништа, да ти то смета;
Јер није оно најлошије воће,
Што но га зоља сисати хоће — —“

позивам дописника, да буде љубезан, кад располаже с толиком интелигенцијом — предпостављајући, да и потписани има људскога поноса и свештеничкога достојанства, те не може дозволити, да се у јавности о имену и звању његовоме — а тим више у намјери, да му се шкоди — неистине проносе, те даде одговора на ова питања:

1.) Кад, од кога или како је он сазнао о томе моме варварскоме поступку;

2.) Шта га је руководило, да је написао ту измишљотину, и

3.) Како му је часно име и презиме?

На посљетку му дајем овај мој свештенички савјет, јер држим, да одговора добити на стављена питања нећу, да би врло добро учинио био, да се је прије, но што се је ватио зле те работе, распитао — ако не код потписаногa — оно код свога друга госп. овомјесногa учитеља, које не би, као он, могао рећи оно, што не стоји.

Па му додајем: Хтјети некоме нашкодити — а не имати за то узрока — мало је тугаљиво — а да лијепо, племенито, часно и поштено није, свако ће паметан и непристран потврдити.

Ето, таквих нас има. Жали Боже, можда баш свештеника!

Очекујући ипак разјашњења, завршујем овај мој одговор с ријечима Његушевим: „Тврд је орах воћка чудновата, не сломи га а зубе поломи.

У Добровићу (Слав.) 20. дец. 1903 (2. јан. 1904.)

Јаша Б. Марић
парох добровићки и управитељ парохије сухомлачке.

ПОЗИВ.

Част нам је овим све чланове

ПРВОГ СРПСКОГ УДРУЖЕЊА

у предграђу Црвенци

учтиво позвати на

Ш. РЕДОВНУ ГЛАВНУ СКУПШТИНУ

која ће се у недељу 11. (24.) јан. т. г у 2 сата после подне у српско-црквено-општинској великој дворани одржати:

Дневни ред:

1. Извештај управе о раду 1903. год.
2. Извештај надз. одбора о прегледању рачуна.
3. Извештај управе о припреми и раду за 1904. г.
4. Молба Петра Јелачића о примању за члана.
5. Захвала свих часника и давање опроснице.
6. Избор свих часника за 1904. годину.
7. Евентуални предлози.
8. Именовање тројице чланова, који ће записник оверовита,

У Сомбору, 3. (16.) јануара 1904. год.

За управу:

Петар Љ. Маширевић пеуовођа. **Јован Цвејић** председник.

28 1—2

НАЈБОЉЕ и НАЈЕФТИНИЈЕ

БОЈЕ, ЛАКОВА, ПЕМЗЛЕ И БРОНЗА

може се добити у новоотвореној радњи

БОЈА, ЛАКОВА, ПЕМЗЛЕ, БРОНЗА И Т. Д. КОД

Д. КОДА

У НОВОМ САДУ

КОМИСИОНА РАДЊА 262 36—53

БЕК, КОЛЕРА И ДРУГА

У БЕЧУ, БЕРЛИНУ И ЛОНДОНУ.

Тој за чишћење крви

од апотекара

Франца Вилхелма

цар. и крал. дворског лиферанта

у Најнкирхену *Долња Аустрија*

Да постоји несумњива потреба, да се за чишћење крви састави таково средство, сведоче небројени покушаји. Г. Фрањцу Вилхелму помоћу свог *стручног знања* испало му је за руком, да састави тој. Његов тој имаде у себи 21 разних састојака, који је сачињен по *нарочитом начину.*

За дјејство овог тија код *костобоље и ревматизма* говоре многобројне захвале излечених. Упућујемо само на захвалу грофице *Бучин-Страјтфелд,* супруге оберстлајтнанта.

Један пакет стаје 2 круне одавде. 1 пошт. коли са 15 пакета стаје 24 круне франко.

Добија се свуда у апотекама.

510 23—120

ПОЗИВ.

Част нам је овим чланове „Сремско-карловачке задруге за међусобно помагање и штедњу“ учтиво на

ДЕВЕТНАЕСТУ РЕДОВНУ ГЛАВНУ СКУПШТИНУ

позвати, која ће се **11. фебруара 1904.** по нов. кал. у 9 сати пре подне у заводским просторијама одржавати.*)

На дневном реду су ови предмети:

1. Избор председника ad hoc; три члана као шкрутаторског одбора и три члана за оверовљење скупштинског записника.
2. Извештај управитеља о радњи завода у години 1903.
3. Извештај надзорног одбора о прегледаном рачуну у години 1903.
4. Подела добити 1903. год. и давање апсолуторијума.
5. О раздеоби XI. кола.
6. Избор подуправитеља, надзорног и управљајућег одбора за годину 1904.
7. Измена §. 27. слово c) друштвених правила.

У Срем. Карловцима, 11. јануара 1904

За Сремско-карловачку задругу за међусобно помагање и штедњу:
Јован Симеоновић-Чокић с. р.
управитељ.

*) Сваки заступник мора се најдаље 8 дана пред главну скупштину са уредовним пуномоћијем у задружној писарници пријавити, јер се после тога времена не може нико на овај начин заступати дати.

Осамнаести рачунски извештај

СРЕМСКО-КАРЛОВАЧКЕ ЗАДРУГЕ ЗА МЕЂУСОБНО ПОМАГАЊЕ И ШТЕДЊУ У СРЕМ. КАРЛОВЦИМА

за годину 1903.

РАЧУН ИЗРАВНАЊА.

Дугује

ИМОВИНА	Круна	пот
Рачуну благајне	9337	79
Рачуну меница	502158	—
Рачуну зајмова на непокретности	188770	—
Рачуну предујмова	2575	—
Рачуну акција „Српске Банке“ у Загребу	1088	—
Рачуну правозаступника	793	30
Рачуну привременом	18636	61
Рачуну улога код страних завода	150523	71
Рачуну задружних реалитета	1411	90
Рачуну друштвених лозова	370	—
Рачуну намештаја	800	—
	876464	31

Потражује

ДУГ		Круна	пот.
Од рачуна удеоничарске главнице XI. кола	47024·—		
Од рачуна удеоничарске главнице XII. кола	45764·—		
Од рачуна удеоничарске главнице XIII. кола	26457·—		
Од рачуна удеоничарске главнице XIV. кола	15445·—	134690	—
Од рачуна 6% кам. XI кола	3378·90		
„ „ „ „ XII. „	1971·96		
„ „ „ „ XIII. „	480·—	5830	86
Од рачуна резервног фонда XI. кола	5652·90		
Од рачуна резервног фонда XII. кола	3127·98		
Од рачуна резервног фонда XIII. кола	727·58	9508	46
Од рачуна улога		695541	48
Од рачуна 10% пореза на камате од улога		1513	53
Од рачуна текућег		2000	—
Од рачуна биљега		6	20
Од рачуна фонда добротворних цели		385	83
Од рачуна специјалног резервног фонда		6967	12
Чиста добит у години 1903.		20020	83
		876464	31

РАЧУН ГУБИТКА И ДОБИТКА.

Дугује.

ГУБИТАК	Круна	пот.
Рачуну намештаја	91	—
Рачуну друштвених лозова	370	—
Рачуну плата	3360	—
Рачуну награда	2026	—
Рачуну камата на улоге	31771	16
Рачуну 10% пореза на кам. од улога	3108	20
Рачуну станарине	400	—
Рачуну пореза и приреза	2498	57
Рачуну трошкова	760	02
Рачуну пристојби	67	44
Чиста добит у години 1903.	20020	83
	64473	32

Потражује.

ДОБИТАК		Круна	пот.
Од рачуна есконта на менице		38056	79
Од рачуна камата зајмова на непокретности		10936	07
Од рачуна предујмова		260	48
Од рачуна одоцнења		181	98
Од рачуна разних камата		9068	54
Од рачуна прихода од акција „Српске Банке“		64	—
Од рачуна прихода од задружних реалитета	приход 360·— / расход 92·20	267	80
Од рачуна уписнина и преписнина		349	—
Од рачуна провизије		4540	87
Од рачуна тискарије		747	69
		64473	22

Сремски Карловци, 31. децембра 1903.

Сремско-карловачка задруга за међусобно помагање и штедњу.

Јован Симеоновић-Чокић с. р.
управитељ.

Фрања Сетлер с. р.
књиговођа.

Овај смо рачун тачно прегледали са свима књигама сравнили и у реду нашли.

Срем. Карловци, 11. јануара 1904.

Чланови надзорног одбора:

Владимир Јовановић с. р. С. А. Јанковић с. р. Јован Станковић с. р.

Од чисте добити у години 1903. . . . . К. 20020·83
отпада у смислу § 27. друштвених правила:
6% камата на уделе XI. кола . . К. 2543·34
6% камата на уделе XII. кола . . К. 2351·06
6% камата на уделе XIII. кола . . К. 1273·66
6% камата на уделе XIV. кола . . К. 541·60 6709·66
Круна 13311·17

остају славној главној скупштини на расположење.

Управа.

17 1—1

У издању друштва „Рада“ изишао је 8. број

НЕВЕНА

Чика Змајовина листа.

Цена је „Невену“ на годину **6** круна за две трећине године 4 круне, на једну трећину године 2 круне. — Претплата се шаље једино администрацији „Невена“ у Нови Сад.

☞ Још се могу добити сви бројеви од 1902. и од ове године.

Концесионирано бројем 61076/902.

НОВЧАНЕ ЗАЈМОВЕ могу добити државни, županijски варошки чиновници, пензионирци и часници (официри) без икакве предходне награде, јер се провизија тек по пријему новца једаред за свагда има платити. У највише случајева не треба ни јемца; међу тим ако би био јемац потребан и ако би оваковог наћи било са тешкоћама скопчано, могу по жељи ма коме наћи јемца са међусобним јемством.

Позната је ствар да су провинциални чиновници оптерећени са скупим меничним зајмовима, — ко дакле хоће да се опрости тога, са бригом и непријатношћу скопчаног терета, с највећом услугом ћу им конвертирати дуг на једно место **без менице** тако, да још једну извесну своту на руке исплаћено добије. Будући су ми **везе врло угодне**, у положају сам, да могу најповољније и највише зајмове за кратко време 10—14 дана израдити.

На пензије, ренте и наслеђства набављам зајмове уз облигацију на више година отплате.

Зајмове **на куће, земљу и плацеве** са 4—4½% камате на отплату (амортизацију) од 10—60 год. — Интабулисане зајмове са великом каматом изменљујем (конвертирам) на горње зајмове, која се процедура извршује без штемпларине.

Најзад набављам **сваковрсне информације** ма какве природе у приватним и трговачким стварима из ма којег дела Европе верно и савесно по за чудо јефтину цену.

Ко жели даљег тачног и опширног обавештаја, нека прикључи марку за одговор.

С поштовањем

1012 11—12 **A. Szenes,**

Има се прикључити марка за одговор. pénzkölcsön közvetitő iródája. Budapest, VI. gyár u. 5. I/6.

Стечај.

Овим се расписује стечај на место црквеног певца срп. прав. цркве у Темишвару граду.

Са овим местом скопчана је годишња плаћа од 300 к.

Молбенице ваља слати до 30. јануара (12. фебруара) 1904. године потписаној општини.

Срп. прав. црквена општина у Темишвару, Граду.

23 2—3

ТРГОВИНА
МУШКОГ, ЖЕНСКОГ И ДЕЧИЈЕГ ОДЕЛА
ЛЕОПОЛДА ФРИДМАНА
У ЗЕМУНУ

потребује једног вештог продавца од те струке.

Понуде с ознаком месечне плате и фотографијом треба послати фирми. Ступање 1 фебруара.

2 1—2

Новац „многи“ Новац

може свако без нарочитог знања месечно до **1000** круна поштено и без трошка заслуживати. — Пошаљите одма своју адресу под **Ug. 180.** на Annoncen Abtheilung des **„MERKUR“, Mannheim** (Baden) Postfach 351. 1022 12—50

ШЉИВОВИЦЕ

овогодишње, властитог производа, у свакој количини има на продају ДУШАН ТОДОРИЋ,

20-20 913 Стара Пазова (Срем).

Ко пошаље 20 пот. у маркама, добије мустре франко.

Женим се!

Ја сам самац, млад трговац у већем српском месту са 10.000 круна капитала. Имам добру трговину, а робу за готов новац набављам. — Кажу ми људи, да сам и пријатне спољашњости, па какако немам познанства, то овим путем тражим сесеби за супругу само Српкињу девојку или млададу удовицу, која није старија од 25 година, а а има најмање 5000 круна мираза. — Само озбиљне понуде, ако је могуће са фотографијом м нека се шаљу на администрацију »Заставе« под знаком: „Озбиљан“. — Строга дискреција се гарантује. 1091 2—3

Част ми је штованој публици како из места тако и са стране до знања ставити, да сам моју

ГВОЖЂАРСКУ РАДЊУ,

на житној пијаци број 11. преко пута од српског крста подпуно снабдео

особито са фурунама,

пошто сам исте из најбољих фабрика набавио, како би штоване муштерије задовољити могао а продаваћу их по најјефтинијој цени.

Препоручујем даље особито добар угаљ за коваче.

Умољавајући штовану публику како из места тако и из околине да ме што више посетити изволи.

С особитим поштовањем

Антон К. Тот,

29—30 851 Нови Сад.

ПОЗИВ.

Српска Кредитна Задруга у Ковиљ-Сентивану

одржаће 22. j јануара (4. фебр.) 1904. г. у 9 сати пре подне у просторијама велике гостионице своју

III. РЕДОВНУ ГЛАВНУ СКУПШТИНУ,

на коју се пошт. господа честичари учтиво позивају.

Дневни ред:

1. Избобор три члана за оверовљење присутних честичара.
2. Извевештај управе и надзорног одбора о раду у години 1903. и поднесак закључног рачуна.
3. Давазање опроснице управи и надзорном одбору.
4. Избор три члана управе и надзорног одбора.
5. Евенштуални предлози.
6. Избобор пет чланова за оверовљење скупштинског записника.

26 1—1 УПРАВА.

НАЈВЕЋИ ИЗБОР КУЋЕВНОГ НАМЕШТАЈА

Филијјала **БОЖИЋ и МЕЦИНГ** Нови Сад

ГЛАВНО СТОВАРИШТЕ И ТВОРНИЦА

ОСЕК.

Новац остаје у српским рукама ако пазаримо код Срба трговаца. С тога умољавамо српску публику, нека при куповању намештаја изволи посетити нашу добро снабдевену радњу, у спаваћим собама, ручаоницама, салонима, тако исто у тапецираним стварима.

За јефтину и солидну послугу јамчимо.

Цене врло снижене.

Примамо на израду намештај по жељи и сваком нацрту. За што бољи одзив молимо.

☞ **СВОЈ СВОМЕ!** ☜

1079 4—6

С поштовањем

Божић и Мецинг.

ЗАШТО СЕ ПАТИТЕ?

кад имате сигурног лека за све и ма каквих заразних рана, ма исте од куд потекле, а да се избегне увек тешко и опасно оперирање — употребом једино права апотекара **A. Thierry-a**

CENTIFOLIA-МАШЋУ.

Schutzengel-Apotheke

Trade Mark. Registriert.

des A. THIERRy in Pregrada.

Ово средство, које садржи у себи изврсну снагу за извлачење при најтежим и застарелим ранама од којих пати човечанство, досад је показало најлепшег успеха при употреби. Ова маст лечи ране и умањује болове а прави се из црвене руже **„rosa centifolia“**, која садржи у себи чудновато природну и лековитост у свези са другим припознатим лековитим деловима.

Ова се маст употребљује код: рђавих грудних болести породиља, против тврдоће груди у дојиље, против ротлауфа, против немања млека, код свију старих озледа, отворених ногу и костију, код рана од удара, убода, пуцања и пригњеченја; при уклањању страних материја, као стакла, трна, сачме, песка итд. код свију знојења, карбункла, израштаја, па и рака; против глиста, при гнојењу ноктију, код рањавих ногу од многог хода, кад се опече ма којом приликом, код промрзлости чланака, кад болесници од многог лежања израњаве, отока врата, зујање ушију, кад се деца разране итд. итд. — **Ова маст што старија, то изврснија дјејствује!**

Препоручује се, да свака породица има залихе овог јединог средства за предохрану. — Мање од две тегле не разашиље се. Разашиљање бива једино поузећем или кад се унапред новац пошље. Коштају заједно са поштарином, товарним листом, паковањем **2 тегле 3 К.**

Опомињем, да се не купује подражавања без дјејства и молим тачно, да се пази, да на свакој тегли буде горња заштитна марка и фирмом: **„Schutzengel-Apotheke des A. Thierry in Pregrada“** урезана. Свака тегла мора бити увијена са упутством за употребу, а иста такођер мора имати заштитну исту марку.

Једино место за набављање:

Schutzengel-Apotheke des A. Tierry in Pregrada bei Rohitsch-Sauerbrunn, Austrija

Где нема стоваришта, нека се управо мени јави и адресира: **An die Schutzengel-Apotheke des A. Thierry in Pregrada bei Rohitsch-Sauerbrunn, Austria.** 1049 7—

Ко хоће зајам?

Ко на своје непокретно имање хоће хипотекаран зајам нек се обрати на **Földhitel közvetitő hivatal Budapest VIII. Rákoczi utcza 2. szám.** (Посредовно звање за зајмове на некретнине).

Ово звање посредује (спровађа) зајмове на некретнине, главни му је смер пак, да помогне средњем сталежу и мањим газдама, зато посредује зајмове већ од **1000 круна почевши па на више.**

Ко на већ дигнут свој зајам високу камату плаћа, том ово звање јефтиним зајмом помогне. Ово звање новим зајмом исплаћује предходне дужнике и уз незнатну провизију свршава све послове око новог зајма. Спровађа зајмове на половину вредности накретнина и то на 20, 30, 40 и 50 година. Ако дужник тачно плаћа, зајам му се не може одказати. Напротив он може зајам заводу на делимично ил са свим натраг вратити. 1023

Ко тражи зајам има да пошаље грунтови извод и катастрални поседовни лист.

Ово звање за сад посредује зајмове са 4% камата. Коме је дакле зајам потребан нека се са пуним поверењем обрати на нас; ми на просто писмо сваком радо дајемо обавештаја.

13—25 **Траже се заступници на страни.**

На темишварској и вршачкој земаљској изложби (јубиларној) дипломом првога степена одликован.

Цикмунд и Друг, у Новом Саду

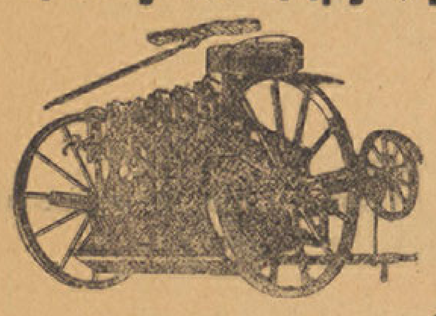

казанџијска улица бр. 19. *у сопственој кући.*

ПРВА НОВОСАДСКА ФАБРИКА пољопривредних машина

и ливница гвожђа и метала.

Препоручује своје сопствене производе машина, особито специјалисте у сејалицама **Columbus-Drill**, патентирани сопствени производ за равнице, доловите и брдовите пределе, најновије системе по сопственој конструкцији, за коју потпуну гаранцију примају. Намештање и удешвање млинова по новој системи, као и све у ову струку спадајуће оправке извршују се најтачније.

Сопствени производ **Бензин-Мотора**, који су потпуно усавршени и без икакве опасности, даље Генерално заступништво од сваковрсних **Аутомобила** и **Бензин-Мотора** од швајцарске до данас на гласу најбоље фабрике.

Ценовници стоје на расположењу и отправљамо исте бесплатно. 974 12—20

ВЕЛИКА

ШТАМПАРИЈА И КЊИГОВЕЗНИЦА Ђорђа Ивковића

у НОВОМ САДУ

у дунавској улици, у сопственој кући снабдевена са 7 машина, које креће **гас-мотор**, а уређена *најновијим модерним и сецесије словима, украсима и шарама* сваке врсте, израђује све **штампарске и књиговезачке послове** брзо, тачно и на највеће задовољство, а све по цени јефтиније него игде. 931 8—25

НЕКОЛИКО РЕЧИ О ТАЈНИМ БОЛЕСТИМА.

Жалосно је — али права је истина, да у данашњем добу за чудо врло много има таки људи, којима је крв и телесни сокови покварени, и који су ради своје младићке лакомислености и хрђаве навике своју живчану систему и душевну јакост уништили. Сад је најпречe време, да ово грозно стање престане. Неко мора бити, који ће младиће о спољном животу добровољно, искрено и темељно поучити, неког мора бити, коме могу људи своје тајне болести слободно, без устезања и са поверењем приобћити. Али није доста, ове болести ма коме испричати, већ се мора таком савесном специјалисти лечнику обратити, који о спољном животу може савете дати, те на евентуално већ постојећим болестима помоћи, онда ће нестати тих тајних болести.

Таког узвишеног позива и за то је опште познати завод др. Палоца, бившег болничког лечника, специјалисте (Budapest VII. Kerepesi út 10.), где уз највећу тајну може свако (како мушки, тако и женске) добити разјашњење о спољном животу, где се крв и телесни сокови болесника очисте, живци ојачају, цела се система опрости од болести, и душевни болови нестану. Овај је завод услед досада чињеног и на толико хиљада болесника са успехом изведеног начина лечења у целој монархији једини. Без сметања дневног рада, са сигурним успехом, темељито и брзо лечи већ од толико година др. Палоци са његовим специјалним начином лечења и у најзанемаренијим случајевима сифилитичке ране болести цеви за мокрење, бешике, живаца и кичме, последице сифилиса, цурење семена, ослабљену људску снагу (импотенција), златну жилу, болести крви, болести кожне, те све болести женске. **За женске посебна чекаоница и посебан улаз.** Ако ко ма из кога разлога особно не може доћи, драговољно му се даје на писмо опширан, дискретан одговор (к писму треба само биљег за одговор приклопити). Након докончаног лечења писма се спале или на захтев враћају се. Завод се брине и о специјалним лековима. Прима се дневно од 9 сати до подне, до 6 сати по подне (недељом до 12 сати у подне.)

Наслов: Др. Палоц бивши болнички лечник, специјалиста Budapest Kerepesi út 10. 1015 7—

На сваком листу водени знак.

Одликовано златном медаљом у Бечу, 1902.

Прави египатски папирни омотци за цигаретле (Hülsen) јесте

AIDA

а које су свуда припознате за најбоље за здравље посве нешкодљиве

923 21—80

Светски експорт!

Добија се у главним и специјал. трафикама.

ЈЕДНА ВАГА ЗА ДОМАЗЛУК БАДАВА!

Баснословно јефтино разашиљем из препуног свог фабричког стоваришта моју светско признату и са свог изврсног квалитета опште обљубљену

робу од мексика-сребра

и то: 1029 7—25

6	ком.	стол. ножева, од максика-сребра
6	„	виљушака за јело „ „
6	„	кашика „ „ „ „
12	„	кафени кашика „ „
6	„	изврсних виљушака за десерт
6	„	„ ножева „ „
1	„	велика кашика за чорбу „
1	„	„ „ „ млеко „
2	„	врло елег. стол чирака за двор.

46 ком. свега за само **6. ф. 50 нов.**

Сваки поручиоц добија бадава за премију **гарантирану добру вагу за домазлук**, која мери $12^1/_2$ кила. Мексико-сребро је са свим чисто бео метал, за чију трајност и изврсност каквоће **писмено 25 година гаранцију дајем.**

Разашиљање са поузећем или за готов новац упапред врши европско стовариште.

D Alexander Scheffer,
Budapest, VIII., Bezerédy-utcza № 3.

Трговци, занатлије, привредници!

Тражите на углед и претплаћујте се

на

„ТРГОВАЧКЕ НОВИНЕ“

лист који заступа трговачке, занатлијске и привредне интересе српског народа.

Администрација „Трговачких Новина“

Нови Сад.

1081 3—10

НОВА ТВОРНИЦА и СТОВАРИШТЕ свих српско-православних црквених утвари

Мите Перинца

у ПАНЧЕВУ.

Част ми је овим славним српским православним црквеним општинама, пречасној г. г. свештеницима као и васколиком српском грађанству најучтивије до повољног знања ставити, да сам по савету и наговору више њих свештеника и прилагача свете цркве у Панчеву отворио **творницу**, у којој ћу израђивати све припадајуће црквене утвари, и то најстрожије по нашем православном типу, а по најнижој могућој цени.

За сваку израду јамчим, да ћу цењеној муштерији сваки поверени ми посао најтачније, најсавесније и најбрже на најпотпунije задовољство извађати. Јер као почетнику а и увек биће ми моја најглавнија брига и тежња, да само са солидним, честитим и јефтиним радом прокрчим себи пута за успешан будући рад.

Дакле, коме је жеља, да за врло умерену цену дође до врло добре и савесне израде, то нека се једино на мене обратити изволи.

На захтев шаљем поштованим муштеријама све жељене нацрте, мустре, прорачуне, ценовнике, и то све бесплатно и франко, а по жељи због разјашњења и склапања послова и уговора долазим и особно.

Нарочито обраћам највећу пажњу на стовариште светих икона, украшене врло богато за златом и сребром, а израђене у Русији.

Тако исто имам врло велики избор свију историјских слика, као и светих икона на платну са врло фином масном бојом израђене.

Примам на израду сваковрсне слике са фотографија, портрете и пределе и израђујем их врло вештачки на најпотпуније задовољство.

Част ми је и то приметити, да на стоваришту имам на углед велики избор разних одежда, барјака, неба, полелеја, ривида, крстова, кандила, кадиовица, пјетохлебница, путира, чирака, ћивота, свештеничког одела, шешира, појасева, камилавка итд.

С одличним поштовањем

Мита Перинац,
Панчево.

1075 3—3

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.